

Uluslararası
Psikanaliz
Yıllığı

2025

▼ KAYIP VE YAS

*The International Journal of Psychoanalysis Avrupa Yıllıkları kurucusu
Jean-Michel Quinodoz'nun (1934-2025) değerli anısına.*

Yayın Kurulu:

Editör: Şeyda Postacı

Yardımcı Editörler: Aslı Kuruoğlu - Nilgün Taşkıntuna

Üyeler: Nilüfer Erdem - Melis Tanık Sivri

The International Journal of
Psychoanalysis

YAPI KREDİ YAYINLARI

KAYIP VE YAS
Uluslararası Psikanaliz Yıllığı 2025

The International Journal
of Psychoanalysis Turkish Annual

YILLIK YAYIN KURULU

EDİTÖR: ŞEYDA POSTACI
YARDIMCI EDİTÖRLER: ASLI KURUOĞLU - NİLGÜN TAŞKINTUNA
ÜYELER: NİLÜFER ERDEM - MELİS TANIK SİVRİ

The International Journal of Psychoanalysis
Sigmund Freud yönetiminde Ernest Jones tarafından kurulmuştur.

The International Journal of Psychoanalysis
Baş editör Francis Grier

The International Journal of Psychoanalysis Yıllıkları
Baş editör Melis Tanık Sivri

Avrupa Yıllıkları

Fransızca: l'Année Psychanalytique Internationale

İtalyanca: Annata Psicoanalitica Internazioanale

Almanca: Ausgewählte Beiträge aus dem International Journal of Psychoanalysis

Türkçe: Uluslararası Psikanaliz Yıllığı

Rusça: МЕЖДУНАРОДНЫЙ ПСИХОАНАЛИТИЧЕСКИЙ ЕЖЕГОДНИК

Yunanca: Ετησια ελληνική εκδόση / Greek Annual - International Journal of Psychoanalysis

Romence: Anuarul Român de Psihanaliza Internationala

Latin Amerika Yıllıkları

İspanyolca: Libro Anual de Psicoanálisis

Portekizce: Livro Anual de Psicoanálisis

Türkçe Yıllık

Editör Şeyda Postacı

2019-2023 Sayıları Editörü Melis Tanık Sivri

2014-2018 Sayıları Editörü Nilüfer Erdem

2009-2013 Sayıları Editörü Bella Habip

www.theijp.org/annuals/

www.pskanalizyilligi.com

İÇİNDEKİLER

Sunuş	7
Şeyda Postacı	
Yası Tutulmayanlara Liman Olarak Kökleşmiş Yakınlık	12
Maxine Anderson	
1945'ten Sonra Japonya'da Yas Tutamama ve Milliyetçilik	30
Kai Ogimoto & Tomas Plaenkers	
Aynılık Aygıtı: Arjantin "Varlığı"nın Kurucu Söyleminde Yineleme (1976-1983)	47
Cecilia Taiana	
Yas Tutamama: Geçmişten Günümüze Psikanalizin Karşılaştığı Zorluklar ...	72
Anna Christopoulos	
Yas, Melankoli ve Makineler: Yas Botları Çağında Yas Tutmak Üzerine Bir Uygulamalı Psikanaliz İncelemesi	89
Alessandra Lemma	
Bilinçdışı ve Analitik Zaman Kavramlarını Yeniden Düşünmek	114
Thomas H. Ogden	
İçsel Çerçeve Meselesi Üzerine	128
Howard B. Levine	
Mesafeyi Ayarlamak	138
Michael Feldman	
Dişillik ve Erilliğin Karmaşıklıkları Üzerine Daha İleri İncelemeler	152
Patrick Miller	
Otizmlili Çocuklarla Klinik Çalışmalarda Duyuların Birbirine Örülmesi ve İlişkisel Açılımlar	166
Luca Quagelli	
Yazarlar, Yayın Kurulu ve Katkıda Bulunan Çevirmenler	191
Özgün Makalelerini <i>The International Journal of Psychoanalysis</i> 'e (<i>Uluslararası Psikanaliz Dergisi</i>) Göndermek İsteyenlere Yönergeler	199
<i>The International Journal of Psychoanalysis</i> (IJP) 2024 Sayıları Dizini	201
Özel Adlar Dizini	209
Kavramlar Dizini	212

Sunuş

Uluslararası Psikanaliz Yıllığı'nın 17. sayısının ana temasını “Kayıp ve Yas” olarak belirledik. Bu sayıyı hazırladığımız süreçte, *The International Journal of Psychoanalysis* Avrupa Yıllıklarının kurucusu ve 10 yılı aşkın bir süre boyunca genel yayın yönetmeni olan, Türkçe Uluslararası Psikanaliz Yıllığı'nın hayata geçmesini sağlayan İsviçreli psikanalist Jean-Michel Quinodoz'nun vefat haberini derin bir üzüntüyle aldık. Kendisini hüznün ve şükranla anıyoruz. Günümüz dünyasında yaşanan salgın hastalıklar, savaşlar, zorunlu göçler, bireysel ve toplumsal şiddetteki artış, yalnızca somut nesne kayıplarını değil; sağlığın, aidiyetin, dilin, kimliğin, güven duygusunun ve geleceğe ilişkin hayallerin yitimini de beraberinde getirmektedir. Bu bağlamda yas, bireysel bir süreç olmanın ötesinde, kolektif ve kuşaklararası bir mesele olarak da karşımıza çıkar.

İnsan gelişimi, doğası gereği kayıpla başlar; sağlıklı dünyaya gelmek için bebek, vakti geldiğinde rahmi geride bırakmalıdır. Anne karnındaki konfordan ayrılmasından itibaren her adımda karşılaşacağı kayıplar, aynı zamanda yeni büyümelerin de kapılarını açar. Psikanalitik açıdan yas, nesne kaybı karşısında verilen duygusal bir tepki olmanın ötesinde öznenin iç dünyasının, bağ kurma ve simgeleştirme kapasitelerinin yapıtaşlarını oluşturan bir deneyimdir. Medeniyetin gerektirdiği dürtü kontrolü, haz erteleme ve yasakların içselleştirilmesi sayesinde çocukluk düşlemlerini terk eden bireyin sosyal hayata uyumu mümkün olur. Başka bir deyişle, yas hem bireysel ruhsallığın hem de toplumsal hayatın kurucu öğelerindedir.

Sigmund Freud'un 1917 tarihli “Yas ve Melankoli” metni, yasin kuramsal çerçevesini belirleyen temel referans noktasıdır. Yas ile melankoliyi karşılaştıran Freud yası, kaybedilen nesneye yatırılmış olan libidinal enerjinin geri çekilerek başka nesnelere yöneltilmesini mümkün kılan zamana ve çalışmaya dayalı bir süreç olarak tanımlamıştır. Buna karşılık melankolide kayıp, metabolize edilmeden içe katılır; bu da benlikte bir bölünmeye, özdeğer kaybına ve kendine yönelik saldırganlığa sebep olur. Yas büyümeyi ve yaşamı desteklerken, melankoli zamanın kayıp anında donup kalmasına yol açar.

Çağımızın hız ve performans odaklı dünyasında, acının yaşanmasına ve yasin zamana yayılmasına yer kalmamış gibidir. Modern birey, kaybı derinlemesine işlemek

yerine acıyı görmezden gelerek kaybını hızlıca ikame etme peşindedir. Nitekim bu sayıda yer verdiğimiz yas üzerine yazılmış makalelerin ortak noktası, yas sürecini “yas tutamama” üzerinden ele almalarıdır. Bir zamanlar yasla ilgili literatürde “bitmeyen yas” “uzamış yas reaksiyonu” gibi kavramlar ele alınırken, günümüzde bu konunun “yas tutamama” üzerinden tartışılması manidardır. Uzamış yas, kaybedilen kişiyle/ötekiyle bağımlılık içeren bir ilişkiyi ve ondan ayrılma güçlüklerini ifade ederken; yas tutamama, kayıp acısı yaşamamak için ötekinin feshedildiği daha narsisist bir yapılanmayı tanımlıyor gibidir. Bu noktada tutulamayan yas, bireysel olduğu kadar toplumsal patolojilere de zemin hazırlayabilir. Bu sayımızda yas sürecinin önemini vurgulamak için bu konuyu ele alan beş makale seçtik.

Maxine Anderson'ın yazdığı “Yası Tutulamayanlara Liman Olarak Kökleşmiş Yakıncılık” başlıklı ilk makale, kökleşmiş yakıncılığın melankolik zihinsel durumları nasıl yansıttığını ele almaktadır. Yas tutma sürecinin içinde kendisine yer bulan yas duygusu, yaratıcı çözüme ve büyümeye katkıda bulunur. Oysa yakıncılık başka bir yola sapar. Kaybı kabul eden ve acıyı taşıyan yas duygusunun aksine yakıncılık, kaybı inkâr etme ve acıdan kaçınma çabasıyla cansız veya kayıp nesneyle özdeşleşimde kalarak onunla iç içe geçmeyi içerir. Böylesine donmuş bir durum yas tutmak, yastan çıkmak ve büyümekten ziyade ruhsal durağanlık ve felce daha çok eğimlidir. Anderson'un sunduğu ayrıntılı klinik örnek, “bilen” analistin aslında hastanın patolojisine ilişkin kendi görüşünün somut kesinliğine kapılabileceğini gösterir. Bu çalışma, bu kadar kesin “bilmenin” hem analist hem de hasta için tuzağa düşürücü olduğunun farkına varılıp yorumlanmasının, kökleşmiş yakıncılıktan yas duygusuna, yas tutmaya ve derin düşünceye doğru bir geçişi teşvik ettiğini göstermektedir.

Bu makalenin ardından gelen iki makalede, Japonya ve Arjantin gibi yerkürenin zıt taraflarındaki farklı kıtalardan ve kültürlerden gelen yazarlar, kültüre özgü bir kaybın yasının toplumsal düzeyde tutulamamasının, o toplumdaki bireylerin grup olarak işleyişini önemli ve yıkıcı bir şekilde etkilediğini ele alıyor.

Japonya'dan analist adayı **Kai Ogimoto** ve Almanya'dan eğitim analisti **Tomas Plaenkers** ortaklaşa kaleme aldıkları “1945'ten Sonra Japonya'da Yas Tutamama ve Milliyetçilik” başlıklı makalede, kolektif ve toplumsal kayıp meselesiyle başa çıkamamanın aşırı milliyetçilik riskini artırdığını öne sürüyorlar. Bu durum aşırıya vardığında, savaş şeklinde kendini gösteren manik savunmanın tekrarının ortaya çıkabileceğini vurgulayan yazarlar, Alman psikanalistler A. ve M. Mitscherlich'in ortaya koyduğu “yas tutamama” kavramını, Japonya'nın II. Dünya Savaşı sonrası milliyetçilik sorunu ve toplumsal meseleler karşısındaki suskunluğu bağlamında ele alıyorlar. Ardından devletin geçmişte işlediği zulümlerle yüzleşme sürecini, yapısal kuram perspektifinden tartışıyorlar.

Uluslararası Psikanaliz Yıllığı'nın 2015'te yayımlanan 7. sayısında “Ölenin Yasını Tutmak, Kaybolanın Yasını Tutmak: Namevcut Mevcudiyetin Gizemi” başlıklı yazısına yer verdiğimiz Arjantinli eğitim analisti **Cecilia Taiana**'nın “Aynılık Aygıtı: Arjantin

‘Varlığı’nın Kurucu Söyleminde Yineleme (1976-1983)’ başlıklı makalesi, Arjantin askeri rejimi örneği ve ilişkili arşiv malzemeleri üzerinden, bir düşman inşasında coşkun bir dil kullanımının önkoşul olduğunu ve böylece söylemsel bir “aynılık aygıtının” işleme konulduğunu öne sürmektedir. Platon’un “aynılık aygıtı” terimine atıfta bulunan Taiana, kültürel bir anlatının, yeni bir anlamlar ağının ortaya çıkışını engellemek üzere tercüme-karşıtı bir araç olarak işlev gördüğünü iddia ediyor. Askeri rejimin önce yerli kökenler, ardından Arap ve Yahudi mirasını silerek yerine Batılı-İspanyol-Katolik bir “varlık” şeklinde ulusal bir kuruluş anlatısını mitsel-simgesel bir anlatı olarak geri getirdiğini belirtiyor. Askeri rejim, kaybın yadsınması ve Hıristiyan Avrupa’yla kaybedilen bütünlüğün nostaljik geri kazanımı üzerinden toplumsal dayanışma arayışıyla sahip olmadığı bir şeyden, yani birleştirici bir kimlik olarak Avrupa kimliğinden vazgeçmeyi reddetmiştir. Yazar, bu vazgeçmenin gerçekleşmesi durumunda, kayba dayalı toplumsal bir dayanışma olasılığına kapı açılabileceğini, sonsuz olasılıklarına sahip bir Arjantin’e yol vereceğini belirtir. Bu arada yine Arjantin’de yas ve melankoli üzerine yazılmış olan Julia Reinemann’ın “İmgesel ile Gerçek Arasında: Arjantin’deki Yas ve Melankolinin Portre Fotoğrafları” başlıklı makalesine 2012’de yayımlanmış olan Uluslararası Psikanaliz Yıllığı’nın 4. sayısında yer verdiğimiz de hatırlatalım.

Anna Christopoulos, “Yas Tutamama: Geçmişten Günümüze Psikanalizin Karşılaştığı Zorluklar” adlı yazısında, farklı kültürlerde yas tutamama üzerine yazılmış bu iki makaleyi (Taiana ile Ogimoto ve Plaenkers’ın makalelerini) tartışıyor ve kendi görüşleriyle katkı sunuyor. Yazar, yas tutma kapasitesinin kolektif toplumsal düzeydeki etkisinin psikanaliz literatüründe bugüne kadar fazla ele alınmadığına değinir. Günümüze özgü karmaşık sosyoekonomik parametrelerin ruhsal işleyişi etkileyerek bu yas süreçlerini zayıflattığını belirtir. Toplumsal değişim ve büyümenin gerçekleşmesi için toplumsal sorumluluğun ve adaletin, ruhsal yaşam ve kişilerarası ilişkilerin değerinin ve gezegenin refahının kaybının yasını tutmanın elzem olduğunu vurgular. Psikanalizin çerçevesinin, her şeyin mümkün olduğuna dair inkârı, yani tümgüçlülüğü karşısına alarak sınırlılığın ve kaybın kabulünü mümkün kıldığını öne süren Christopoulos, psikanalizin yas tutma güçlüklerini ele almanın yanı sıra barış ve toplumsal sorumluluk stratejileri geliştirmeye katkıda bulunmasının kritik öneme sahip olduğunu vurgular.

Yasla ilgili bölümün son makalesi olan “Yas Melankoli ve Makineler: Yas Botları Çağında Yas Tutmak Üzerine Bir Uygulamalı Psikanaliz İncelemesi” adlı yazısıyla **Alessandra Lemma**, günümüzde yas tutmak üzere geliştirilen yapay zekâ ürünlerinin, aslında kaybın inkârını ve tümgüçlülüğü besleyerek yas tutmamaya sebep olduğunu öne sürer. Lemma, ölen kişinin “çevrimiçi” varlığını sürdürmesini mümkün kılan yeni “yas teknolojisini”, *Kara Ayna (Black Mirror)* dizisinin bir bölümünün psikanalitik bir okumasıyla eleştirel olarak ele alır. Yazar, ölen kişinin dijital ölümsüzlüğünün, kaybın acı verici gerçekliğiyle yüzleşmeye ve ötekiliğin tanınmasına karşı işlediğini belirtir. Yas

botlarının potansiyel sonuçlarına ilişkin klinik kanıtlar gerektiğini belirtmekle birlikte, yas botlarının kullanılmasının ömür boyu süren önemli yas çalışmasını baltalayabileceğine dair önemli kaygıları olduğunu ifade eder. Lemma, Derrida'nın "kökensele yas" kavramsallaştırmasından yararlanarak yas tutmanın, kayıp nesnenin ötekiliğini kendiliğinin içinde muhafaza etmekle bizi sınavan, sonlandırmamayan bir süreç olduğunu öne sürer.

Yas temasını ele alan bu makalelerinin ardından metapsikolojik bir tartışmaya geçerek **Thomas H. Ogden**'in "Bilinçdışı ve Analitik Zaman Kavramlarını Yeniden Düşünmek" adlı makalesine yer verdik. Ogden, bilinçdışının varlığı da dahil olmak üzere psikanalitik kavramları analitik ortamda yeniden düşünmeyi önerir. Bilinçdışına dair yaptığımız çıkarımların aslında bilincin kendisiyle, yani düşünme, hissetme, algılama, gözlemlenme ve kendimizle iletişim kurma deneyimlerimizin bütünüyle ilgili çıkarımlar olduğunu ileri sürer. Ogden, ikinci bir analitik kavram olarak analitik ortamda zaman deneyimine ilişkin düşüncelerini ortaya koyar. Birbirinden ayrılmaz olan iki tür analitik zaman deneyimi öne sürer: Diyakronik zaman (saat zamanı) ve senkronik zaman (rüya zamanı). Diyakronik zamanda zaman sıralıdır; bir şey diğerine yol açar. Senkronik zamanda ise bütün zaman şimdiye dahildir. Bu iki psikanalitik kavramı yeniden ele almaya yönelik bu makaleyi okurları ikna etmek için değil, yaratıcı tepkileri davet etmek için yazdığını belirtir.

Klinik kavramlar üzerine seçtiğimiz makalelerden ilki olan "İçsel Çerçeve Meselesi Üzerine" başlıklı makalesinde **Howard B. Levine**, José Bleger'in psikanalitik çerçeveye dair klasikleşen metapsikolojik tanımlamalarını genişleterek, analistin içsel çerçevesinin analitik durum içerisinde psikanalitik bir gözlem perspektifi kurulmasındaki rolünü vurgular. Bleger'in kullandığı *encuadre*'nin daha önce İngilizceye *setting* [analitik ortam] ya da *frame* [çerçeve] olarak tercüme edilmiş olmasının, her birinin farklı bir dizi çağrışım uyandırabilmesi bakımından sorun teşkil ettiğine değinir. Levine, Andre Green'in çerçeveyi, *analistin zihninin içsel bir işlevi* ve aynı zamanda dışsal bir dizi parametre olarak düşünmesine atıfta bulunur. Başlangıçta analistin zihninde olan analistin *içsel çerçevesi*, daha sonra analizin da içsel çerçevesi haline gelerek rüyaları, düşünme, sezgiyi, oyunu ve sözel üretimleri kapsayacak metaforik bir alanın yaratılmasını mümkün kılar. Green bunu, *çerçeveleyen içsel yapı (encadrement)* olarak adlandırır. Hasta açısından *encadrement*, hastanın en içerdeki kendiliğinin en mahrem düşüncelerinin, onların ve duygularının açığa çıkarak paylaşılabilmesi bir geçiş alanı oluşturur. Analist açınsansa *encadrement*, hasta ne yaparsa yapsın ne söylese söylesin analistin analitik tutumu sürdürmesini sağlayan bir *içsel çerçeve* halini alır.

Michael Feldman, "Mesafeyi Ayarlamak" başlıklı makalesinde, bir hastada ortaya çıkan bir taraftan nesnesi tarafından istila edilme veya yutulma tehdidiyle oluşan kaygıyı, diğer taraftan ise yalnız kalma ve terk edilme korkularını tanımlıyor. Yazar, hastanın kendisi ile nesnesi arasında tahammül edebileceği bir mesafe bulma mücadelesini iki vaka üzerinden anlatıyor. Feldman, örnek verdiği her iki vakada da hastaların yansıtmacı özdeşleşim kullanımının ardındaki gücün, hastaların simgesel işlev yetisinde

ciddi bir bozulmaya yol açtığını belirtir. Yorumun hem hastanın kendi içinde hem de hasta ile analist arasında o anda gerçekleşenlerle yakından ilişkili olduğu ölçüde, hastanın kendini tehdit edilmiş ve rahatsız olmuş hissetme olasılığının arttığını öne sürer. Feldman, Betty Joseph'in seansta gelişen ya da henüz gelişmekte olan küçük hareketlere odaklanmanın ve hastanın dikkatini bunlara çekmenin değerini vurgulamasına atıfta bulunur. Bu sayede böylesi müdahalelerin sonucunda neler olup bittiği takip edilebilir; müdahalenin uyandırdığı rahatlama, kaygı, kafa karışıklığı, heyecan veya geri çekilme gözlemlenebilir. Bu da, analistin hastanın nesne ilişkilerinin dinamik doğası hakkında daha iyi ve daha ikna edici bir anlayışa ulaşmasını sağlayabilir.

Patrick Miller, “Dişillik ve Erilliğin Karmaşıklıkları Üzerine Daha İleri İncelemeler” başlıklı yazısını *The International Journal of Psychoanalysis* eski editörü, Britanya Psikanaliz Cemiyeti üyesi merhum eğitim analisti Dana Birksted-Breen'in çalışmalarının anıldığı bir toplantıda sunmak üzere kaleme almıştır. Miller, Birksted-Breen'in bağlantı-olarak-penis mefhumuyla pozitif ve negatif dişillik mefhumlarını, biyolojik beden ve cinselleşmiş bedensel zihin arasındaki diyalog içinden ele alır. Miller, bağlantı-olarak-penis kavramının ve bunun işlevselliğinin analitik süreç içinde ve dışında nasıl ortaya çıkabileceğinin yanı sıra bağlantı-olarak-penisin simgeleştirici işlevine erişmenin mümkün olmadığı durumları da klinik anlatılarla örneklendirir.

Bu sayının son yazısı olan **Luca Quagelli**'nin “Otizmlilerle Çocuklarla Klinik Çalışmalarda Duyuların Birbirine Örülmesi ve İlişkisel Açılımlar” başlıklı makalesi, özel ihtiyaçları olan çocuklarla psikanalitik bir çalışmanın nasıl yürütülebileceğini ele alır ve ağır otizmlilerle çocukların tedavisinde duyusal kullanıma yeni bir bakış açısı getirmeyi amaçlar. Quagelli, beden benliğinin ayrılaşması ve yapılaşmasını ilerletmek için duyusal kullanılabileceği fikrini ortaya koyar. Beş yaşındaki bir kız çocuğunun psikoterapisinden alınan bazı ayrıntılı klinik malzemeler aracılığıyla bu görüşü örneklendirir. Quagelli'ye göre, analistin, dünyayı otistik bir şekilde deneyimlemeyi karakterize eden bu karmakarışık, biçimsiz, bütünlüklenmemiş duyusal evrene dalmaya ve duyuları savunma olarak yorumlamakta aceleci davranmadan, gerektiği kadar orada kalmaya istekli olması gerekir. Bunun için analistin kendisini duyusal içine yerleştirmesi ve duyusal mümkün olduğunca yakından müdahale etmesi gerekir. Yazar, çeşitli duyusal akışların kademeli şekilde ilişkisel devreye yeniden kaydedileceğini ve birbirlerine yeniden bağlanmaya başlayabileceklerini ileri sürer.

Son olarak *The International Journal of Psychoanalysis*'te yayımlanan bazı güncel makaleleri yayımlanmadan önce PEP'te yer alan IJP Open bölümünde okuyabileceğinizi ve yorumlarınızla makalelere katkıda bulunabileceğinizi hatırlatalım.

Uluslararası Psikanaliz Yılığıyla ilgili haber ve gelişmelere Facebook (<https://www.facebook.com/psikanalizyilligi.com>), X (eski adıyla Twitter) (PsikanalizYil) ve blogumuzdan (<http://psikanalizyilligi.com>) ulaşabilirsiniz.

Keyifli ve verimli okumalar dileriz.

Şeyda Postacı, Şubat 2026
Türkçe Uluslararası Psikanaliz Yılığın Editörü

Maxine Anderson

Yası Tutulmayanlara Liman Olarak Kökleşmiş Yakıncılık

Çeviren:
ŞEYDA POSTACI

Özet: Bu makale, kökleşmiş yakıncılıkla ilgili anlayışı birkaç yönden geliştirmeyi ummaktadır: (a) Makale ilk olarak kaybın ve değişimin yol açtığı acıdan kaçınma bakımından, kökleşmiş yakıncılığın melankolik zihinsel durumları nasıl yansıttığını ele almaktadır. Ancak makalenin asıl katkısı muhtemelen ikinci maddede bulunmaktadır; b) Bu makale, analistin samimi anlama çabalarının, "bilen" analiste yüklenen inançlar gibi bilişsel tuzaklara nasıl yol açabileceğini ayrıntılı klinik malzeme üzerinden göstermektedir. Dahası, bu bilen analistin, hastasının köklenmişliği karşısında kendisinin de rencide olmuş, yani kısıtlanmış, sabırsız ve somut hale gelmesi gerekebilir ve ancak kendi içindeki bu zorlanmayı fark ettikten sonra hastasının yakıncılığını daha geniş bir bakış açısıyla, tanınmayı hak eden "canlı kendiliğin" bir yakınması olarak gerçekten duyabilmesi mümkün olabilir. Klinik ayrıntılar, böylesi bir tanınmanın hastanın yakıncılığını yumuşattığını ve ikilinin her iki üyesinin de daha işbirlikçi hale gelmesini ve yaslı ruh hallerinden kaynaklanan acılara ve büyümeye daha açık olmasını sağladığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Karşıaktarım, kökleşmiş yakıncılık, melankoli, somutlaştırma, yas duygusu, yas tutma.

* Maxine Anderson (2024). Entrenched grievance as a harbour for the unmourned. *Int J of Psychoanal*, Vol 105, No. 2: 153-168.

Yas duygusu ve yakınmacılık, terapi çalışmalarımızda hepimizin karşılaştığı durumlardır.

Yas duygusu, önemli bir kaybın ardından ortaya çıkan ve yalnızca dış dünyadaki nesne kayıplarını değil, aynı zamanda bu nesnelerin içselleştirilmiş yönleri açısından kayıpları da içeren karmaşık bir çöksusal durum olarak düşünülebilir. Yas duygusunun deneyimlenmesi şok, inkâr ve hiddet gibi aşamaları içerir, ancak nihai olarak kaybın acısıyla yüzleşmek ve hatta kaybın acısını çekmek, yani ruhsallığın dayanabileceği ölçüde yas tutmak söz konusudur. O zaman, yas tutma sürecinin içinde kendisine yer bulan yas duygusu, yaratıcı çözüme ve büyüme katkıda bulunur.

Oysa yakınmacılık başka bir yola sapar. Kaybı kabul eden ve acıyı taşıyan yas duygusunun aksine yakınmacılık, kaybı inkâr etme ve acıdan kaçınma çabasıyla cansız veya kayıp nesneyle özdeşleşimde kalarak onunla iç içe geçmeyi içerir. Yas duygusu, yas tutmanın bir parçası iken yakınmacılık, genellikle değişmeyen bir durağanlık arayan melankolinin bir biçimi olarak düşünülebilir. Bu yüzden, yakınmacılık söz konusu olduğunda, statükonun herhangi bir şekilde bozulması, siyah beyaz kesinliklerden oluşan keskin hatlı bir zihinsel dünyaya geri dönüşe yol açar.

Klinik olarak, yakınmacılık kökleşmiş hale geldiğinde, biriken acı ve burukluğun metabolize edilmesi yerine, muhafaza edilmek ve bazı durumlarda bir yaşam tarzının gerekçesini oluşturmak üzere içine yerleştirilebileceği sertleşmiş bir kabuk olarak görünebilir. Bu gerçekleştiğinde rencide olmuş birey, yaşamdan ve büyümeyle uzaklaşarak bu duruma hapsolabilir. Böyle olduğunda kökleşmiş yakınmacılık, Freud'un (1917) bireyin kayıp nesneyle özdeşleşerek narsisist bir şekilde iç içe geçtiği, böylece nesneye olan bağımlılığını ve dolayısıyla nesnenin kaybını inkâr ettiği şeklindeki melankoli tanımına benzeyebilir. Böylesine donmuş bir durum, yas tutmak, yastan çıkmak ve büyümeyle ziyade ruhsal durağanlık ve felce daha çok eğimlidir.

YAS TUTMA VE SİMGE OLUŞUMU

Şok ve inanamama gibi ilk aşamalarından sonra yas duygusu ve yas tutma, öz-düşünüm ve simgesel düşünceyle temasa izin vererek büyümeyle teşvik eder. Hanna Segal, erken tarihli bir makalesinde (1952) simgesel işleyişin mümkün olması için yas tutmanın gerekli olduğunu belirtmiştir. Segal şöyle der:

Yüceltmeyle [ilgili olarak] ... [içgüdüsel bir amaçtan] böylesine başarılı bir vazgeçişin ancak bir yas tutma süreciyle gerçekleşebileceğini öne sürmek istiyorum... [yani] vazgeçilecek nesne benlikte kayıp ve içsel onarım süreciyle özümzenebilir-se. Böylesine özümzene olmuş bir nesnenin benlik içinde bir simge haline geldiğini ... öne sürüyorum. Nesnenin her yönü, büyüme sürecinde vazgeçilmesi gereken her durum, simge oluşumuna yol açar... Bu görüşe göre simge oluşumu... acıyı ve yas tutma sürecinin tamamını içeren yaratıcı bir edimdir (s. 203).

Segal, daha sonraki bir makalesinde (1957), ayrımlaşma bozukluklarını simge oluşumundaki ketlenmeyle ilişkilendirir:

Özellikle benlik ile nesne arasındaki ayrımlaşma bozuklukları, simge ile simgelenen nesne arasındaki ayrımlaşma bozukluklarına ve dolayısıyla somut düşünceye yol açar (s. 393).

Ve Segal düşüncelerini özetlerken şunu öne sürer:

Bana göre simge oluşumu süreci, içsel olanı dışsal olanla, özneyi nesneyle ve önceki deneyimleri sonrakilerle bir araya getirme ve bütünleştirme sürecidir (s. 395).

O halde Segal'in bakış açısına göre, yas tutmanın sağladığı simgesel düşüncenin zenginliğinin aksine kökleşmiş yakınmanın donmuş iç içe geçmişliği, simgesel olmayan somut işleyişi içerir. Başka birçok yazar da yas tutma işlevini gerektiren simgesel işlev üzerine benzer düşünceler ifade etmiştir. Weiss (2021) çağdaş bir genel bakış sunmaktadır.

KISA BİR LİTERATÜR İNCELEMESİ

Yakıncılık üzerine farklı görüşlerin kısaca incelenmesi aydınlatıcı olabilir. Britton (1989) ve Feldman (2008) yakıncılığı, içsel ebeveyn çiftiyle bir çatışma olarak tanımlamıştır. Bu çatışmada analist, hastanın "olayların gidişatından" rencide olmuşluğunun yarattığı ısrara razı olmak yerine, ayrı zihinselliğinde kendi düşüncesiyle iş birliği içinde olduğunda, hastanın kendiliğinin narsisist yönü terk edilmiş hisseder. Buradaki küskünlük, kişinin o durumun merkezinde olmamasına, analistin kendi düşünceleriyle yürüttüğü söylemin dışında bırakılmasına yöneliktir. Britton'ın makalesinden bir alıntı:

[Hastanın analistin ayrı düşünmesine duyduğu hiddet] ... biraz daha kapsanır olduğunda, hasta bunu "Kes şu lanet olası düşünmeyi!" diye bağırarak kelimelerle ifade edebildi... Analitik kendiliğime danışma çabalarımın hasta tarafından fark edildiğini ve benim bir tür içsel ilişkim gibi deneyimlendiğini fark ettim (s. 88).

Somut zihinsel durum, analistin farklılığına veya ayrı zihinselliğine tahammül edemez, çünkü böyle olması, analistin zihni hakkında bilgi sahibi olmak da dahil, dünya hakkında mutlak ve değişmez bir bilgiye sahip olma şeklindeki somut düşünme aykırıdır. Ron Britton, hastayı bu kadar gücendiren içsel ebeveyn çiftine dikkat çekerken, Alan Bass (1997, 2000) farklılığın kendisinin yarattığı gerilimi vurgular. Bass, dirençli hastanın görüşünden farklı bir düşünüş olarak bahsettiği, yorumları kabul etmeye karşı dirençle ilgili olarak şöyle der:

Genel önerme [bahsettiği somutluk meselesiyle ilgili] şudur: Ayrışmanın [farklı görüşlerin] bilinçdışı olarak bunaltıcı bir gerilimle eşleştirilmesi, analitik çerçevenin ayrılaştırıcı işlevine karşı topyekûn bir savunma sürecine yol açar. (1997, s. 642)

Bass'ın bu sözleriyle, yadsımının (disavowal) savunmacı işlevini tetikleyen farklılıktan duyulan dehşeti vurguladığına inanıyorum. Yadsımayla, analistin gerilim yaratan farklı görüşüne dair farkındalığı silerek onun yerine idealize edilmiş iyi ve şeytanlaştırılmış kötü nesnelere dönüşen katı bir yapıya sahip sarsılmaz somut düşlemleri koymayı kastettiğini düşünüyorum. Bu bakış açısından, iyi nesnelere somut kişinin görüşüyle örtüşerek bir ahenk ve düşük gerilim hissi getirdiği görülürken, farklı görüşlere sahip bir analist gibi kötü nesnelere, somut zihin durumunun bağlı olduğu değişmez bir gerçeklik yönündeki ısrarcı görüşe itaatsizlikleri sebebiyle gerilimi artıran kötü veya katı olarak hissedilirler. Bass, yadsımayı gerilimi düzenleyen homeostatik bir işlev olarak ele alırken, “yadsımının... benlikte bir bölünme yarattığını, böylece benliğin gerçekliğin bir parçasını hem kabul edip hem de reddettiğini ve ardından bu iki durum arasında gidip geldiğini” (1997, s. 656) öne sürer. Bu görüş, Freud'un (1927) fetişizmi anlama biçimiyle, yani farklılıktan nefret etme ve onun yerine iyiyi kötünün idealize edildiği katı düşlemleri koyma fikriyle uyumludur.

Nesne ilişkileri açısından, Sally Weintrobe (2004), yakınmacılığı nesneyi deneyimlemeyle ilgili şöyle tanımlar:

... (nesne) kötü olarak deneyimlenir, çünkü analizin idealize edilmiş nesneyle ayrıcalıklı bir ilişki deneyimlemesindeki bazı başarısızlıklardan o sorumlu tutulur. Yakınmacılığı beslemek, idealize edilmiş nesneyle ilişkiyi yeniden kurma olasılığını canlı tutar... gözden düşmüş... [o] nesneyi azarlamak, yalnızca sapkın heyecan unsurları içermekle kalmaz, aynı zamanda idealize edilmiş nesneyle olan ayrıcalıklı ve sahiplenici ilişkinin somut olarak yeniden kurulmasına yönelik tümgüçlü bir girişimin de ta kendisidir... Yakınmacılık geçici olabileceği gibi patolojik bir örgütlenmenin parçası da olabilir. Nitekim Steiner (1996), yakınmacılığı daha sabit yollarla beslemenin gerçeklikten ruhsal inzivaya çekilmenin temelini oluşturabileceğini savunmuştur (s. 84).

Weintrobe, aynı makalede daha sonra “şikâyeti”, çeşitli gelişimsel ifadelerle sahip olmakla birlikte temel olarak nesneye bağımlılığın farkındalığını içeren “canlı kendiliğin sesi” olarak tanımlar. O halde yakınmacılık, melankolinin bir örneği olarak düşünülebilirken Weintrobe'un tanımına göre “şikâyet”, “yas tutma çılgıdır” (s. 85).

Klinik olarak kökleşmiş yakınmacılık, genellikle kontrolcü ve sarsılmaz bir şekilde ısrarcı görünür, oysa Weintrobe'un tanımladığı şekilde “şikâyet”, çalışmada görünmeyen bir sorunu veya çatlağı onarması ve daha iyi anlaması için analiste yardım etme çabası olarak daha boyutlu görünmektedir.

Bu çeşitli bakış açıları, kökleşmiş yakınmacılığın dinamiklerini değerlendirmenin çeşitli yollarını sunarken, belki de yalnızca belli bir klinik malzemeye yakından

bakmak, her durum ve her analitik ikili için geçerli olan dinamiklere ışık tutabilir. Aşağıdaki klinik malzemenin böyle bir fırsat sunması umulmaktadır.

KLİNİK VAKA

Yirmi otuz yıl kadar önce, otuzlu yaşlarının sonlarında olan ve akademik kariyerine devam etmek üzere kısa bir süre önce yurtdışından taşınmış olan, R olarak adlandıracağım bir kadın, neredeyse ömür boyu süren bir memnuniyetsizlik olarak tanımladığı bir durum için yardım almaya geldi. Yıllar içerisinde çeşitli terapiler ve ilaçlar denemişti. Çalışmamızdan anladığım kadarıyla annesi o çok küçükken ölmüştü. R, annenin tanı konamayan bir hastalıktan kaynaklanan ani kaybıyla afallayıp bunalmış bir ailenin üç çocuğundan en küçüğüydü. Annenin ölümü ne gerçekten düşünülebilir ne de konuşulabiliyordu; sessizlik ve duygusal olarak kısıtlı bir atmosfer eve hâkim olmuş gibiydi.

Hiçbir arkadaş ya da akraba, bu acı dolu durumları katlanılabilir ve düşünülebilir kılacak şekilde duygulara ve umutsuzluğa eşlik edip onları adlandıramamış gibiydi. Sevilen bir teyzenin, çocukların birincil bakıcısı olmak üzere gelmesi bile durumu sadece geçici olarak kolaylaştırmıştı, çünkü kısa süre sonra muhtemelen kendi depresyonu onun da ortadan kaybolmuş gibi görünmesine neden olmuştu. Teyzenin bu küçük kıza karşı belirgin bir yakınlık duyuyor gibi görünmesi, R'nin en sevilen çocuk olduğunu hissetmesine neden olmuştu. R'nin ilgi odağı olma konusundaki yoğun arzusu, kardeşlerinin artık, idealize ettiği teyzesinin zihninde gölgede kaldıkları düşlemini güçlendirdi. Ancak R yedi sekiz yaşlarına geldiğinde, en özel çocuk değil de kardeşleriyle eşit olarak görüldüğünü fark edince hem annesinin ölümü hem de teyzesinin idealize edilememesi nedeniyle derinden aşağılanmış ve ihanete uğramış hissetti; geriye dönüp baktığında ondan uzaklaşarak kendine bir daha asla bir anne figürüne açık olmayacağını söylemişti.

R, teyzesinden soğuduğunu, şefkat ve bağ kurma kaynağı olarak yetişkinlerden uzaklaştığını anlattı. Çeşitli acı, kayıp ve sabırlı anlayış yoksunluğu durumları, onun ifade edilemeyen duyguları için alternatif bir kapsayanın gelişmesini tetiklemiş gibiydi; bu kapsayan, felaketle sonuçlanan bu kayıplarla ilgili derin bir yakıncıydı.

Yakıncılık üzerine bu düşüncelerden amacım, erken kaybın korkunç etkisini küçümsemek değildir, çok anlaşılır olmakla birlikte, yakıncılık kişinin tüm yaşam tarzını belirlediğinde potansiyel olarak ortaya çıkan felç edici sonuçlarına odaklanmaktır. Bu analiz yıllar öncesine ait olmasına rağmen zihnimde o kadar taze kaldı ki, bu düşünceleri yazarken kendimi sık sık şimdiki zamanda düşünürken buluyorum. Hastamın rencide olmuş kendiliği, zavallı kayıp çocuk suretine bürünerek ötekilerde kurtarma ve acıma duyguları uyandırırken, aynı zamanda çok ihtiyaç duyduğu bakımdan geri çekilerek ötekileri cezalandırabileceğini hissettiği mesafeli, içine kapanmış bir durum da yaratıyor gibiydi. Elbette aslında acı çeken kişi, belki bilinçdışı

düzeyde, içine kapanmış küçük kızın kendisiydi. Bu nedenle, giderek kendisine karşı daha öfkeli, reddedici ve eleştirel olduğunu düşünmeye başladığı bir dünyadan korunmak üzere koruyucu gibi görünen bir kabuğun içine çekilmiş olduğunu, burukluğu, öfkesi ve acısını ise o kabuğun içine yerleştirdiğini düşündüm.

Düşmanca bir dış dünya görüşünün, esasen kendi içsel azabının ve suçluluğunun bir yansıması olabileceğini göremiyordu. Fakat bu yakınmacılık siperinden bakıldığında, sanki kendisine ait herhangi bir büyüme veya başarı sadece yakınmacılığın haklılığını azaltıyor gibi hissedilmekle kalmıyor, belki de ölmüş annesine olan sadakat düşlemine ihanet etmek gibi de hissediliyordu. Benim algıma göre, için için kaynayan öfkeli bir mağara, adeta R'nin içsel meskeni haline gelmişti. Kara kara düşünen, ulaşılmaz bir çocuk halinde kalarak tüm sorumluluklardan kaçıp “dünyaya bedel ödetmek” üzere ettiği sessiz yemin, onun hem çocuk hem de yetişkin olarak zorlu alanları öğrenme ve keşfetme çabasından doğan hazza yatırım yapmasını ve özgünlüğü hissetmesini oldukça zorlaştırıyordu.

Buna ek olarak, “dünyaya bedel ödetme” taahhüdü, ilk başta ailesindeki diğer kişilere ait eşyaları gizleme şeklinde ortaya çıkan, daha sonra ise çeşitli birey ve durumları, incelikli ve bir o kadar da incelikli olmayan yollardan sömürmek şeklinde ifade bulan bir zihniyeti meşrulaştırıyor gibiydi. Aslında bu sömürü, zaman zaman galip gelen bir takıntı gibi deneyimlenmiş olabilirdi; bu ise elbette ötekilerin de benzer şekilde onu sömürmeye çalışacağını hissetmesine neden oluyordu. Ve söylediğine göre, hiç kimsenin asla onun farkına varmadığını, hiçbir ebeveyn figürünün onu kollarına ya da zihnine alıp “Dur, seviliyorsun, değerli hissetmek için çalmana gerek yok” demediğini hissetmiş gibiydi.

Kapsayıcı ebeveynlerin olmadığı durumda yakınmacılığın bu sapkın yönü, yani hak sahibi olma duygusuyla meşrulaştırılan çalma, elbette içsel yozlaşma ve sahtekârlık hissini artıracak ve R'nin dış gerçeklikten olabildiğince uzağa saklanma ihtiyacını derinleştirecekti. Bu şekilde kısıkvrak bağlanmasıyla, R'nin değer duygusunun neredeyse tamamen akademik alanındaki acımasız yükselişi etrafında dönmüş olması kuvvetle muhtemeldi. Bu ise rekabetçi bir açgözlülüğü tetikleyerek onun besleyici ilişkileri, keşifleri ve genel olarak dünyanın güzelliğini görme ve bunlara değer verme kapasitesini muhtemelen daha da kısıtlamıştı.

Şu ana kadar ortaya çıkan tablo, onun kökleşmiş yakınmacılığın içinde sıkışıp kalmışlığını vurgulayabilir; bu ise onun, ölen annesinin kaybının yasını tutmaktan ya da teyzesinin en sevdiği çocuk olmakla ilgili sarsıcı hayal kırıklığıyla başa çıkmaktan ve büyümenin, öz saygının, ötekilere değer vermenin olduğu bir dünyaya yeniden girmesini sağlayabilecek koşullardan ne kadar uzak olduğunu gösterebilir. Yakınmacılığın dışından bakınca, çalma davranışının ne kadar yoksullaştırıcı olabileceğini gözlemleyebiliriz. Ayrıca rencide olmuş kendilik sadece muzaffer sömürünün heyecanıyla bir yandan kısıkvrak bağlanmış, uyarılmış ve sapkın bir şekilde canlanmış hissettiğinde

bir yandan da muhtemelen bunun ifşa olmasından dehşete düştüğünde oluşacak olası trajediyi de hissedebiliriz. Kökleşmiş yakıncılığın diğer yönlerinin yanı sıra ahlaki bir mazoşist tuzak da gözlemlenebilir: Çalmak incinme, terk edilme ve öfkeyle haklı çıkarılsa da büyük olasılıkla önemli ölçüde bilinçli veya bilinçdışı suçluluk da içerir.

İlk görüşmemizin ardından bir analiz planı önerdiğimde, R divanın (patlıcan) renğinin sıcak ve sağlam göründüğünü söyleyerek hevesle kabul etti. Bu hevesi, sağlam bir yardım alma konusundaki derin arzusundan beslenmiş olabileceği gibi, belki en özel çocuk statüsünü yeniden kazanmaya dair bilinçdışı arzusundan da kaynaklanıyordu. Ancak çok geçmeden, sadece onu sömürüp kaynaklarını çalmak peşinde olduğum konusunda derin bir şüpheye kapıldı; onun için güvenilirliğime inancı yavaş yavaş gelişti. Yine de çalışmamız derinleştikçe ve beni sabit bir duygusal nesne olarak deneyimledikçe, derinden görölme ve anlaşılma hissini keşfediyor gibiydi. Yani, canlı bir annelik mevcudiyetinin eşliğinde olma hissini yaşayabiliyor gibiydi; ardından bunu şükran ve belirgin bir içgörü izledi ve biz, çalışan canlı bir çift olarak coşkusal bir çalışmayı başarmış olduk.

Ne var ki, bu karşılıklılık anlarının hemen ardından, sık sık tedirgin oluyordu ve ben de bu içgörünün ve coşkusal çalışmanın “Yapamam... Ben buyum... Değişmemi bekleyemezsiniz” diye omuz silkmesiyle silindiğini gözlemlediğimi hissediyordum. Bunun ardından düzenli olarak, analizin derin bir hayal kırıklığı yarattığı, çok pahalı olduğu ve analist olarak benim ona ihtiyaç duyduğu rehberliği asla vermediğim şekilde gayet yoğun ifade edilen bir küskünlük geliyordu.

İlk başta, bu geriye dönüşü hastamın içsel alanının narsist bir çöküşü gibi anladım; bu çöküş, yetkin bir kendilik hissini silinmesi olarak deneyimleniyor ve kendiliğinin sakatlanmış yönlerinden oluşan bir enkazın ortasında kalmış hissetmesine sebep oluyordu (Bion, 1957, s. 269). Ayrıca, analize dair yoğun hoşnutsuzluğunun, bu çöküşe kaçınılmaz olarak eşlik edecek acı ve sıkıntının failliği ve sorumluluğunun (“hep sizin yüzünüzden”) şiddetle yansıtılmasının bir ifadesi olduğunu düşündüm.

Bu akış, ilginç bir şekilde her seferinde bana şaşırtıcı bir kopuş, canlı ve umut vaat eden bir şeylerin görünürde ortadan kaybolması gibi geldi. Başlangıçta kaydedilen ancak daha sonra kökünden silinen bir algı olarak anlaşılan yadsımanın (Laplanche ve Pontalis, 1973, s. 118; Bass, 1997) işlemekte olduğu söylenebilir. Green (1998, 1999) ve başkaları benzer bir olguyu olumsuz varsanı, yani henüz deneyimlenmiş bir şeyin sanki hiç yaşanmamış gibi, hiçbir iz bırakmadan kökünden silinmesi olarak tanımlamışlardır.

Bu akış her gerçekleştiğinde hissettiğim rahatsızlığı, tasalanma ve birbirini düşünme alanıyla birlikte R'nin de kaybolması deneyimime bağlıyordum. Sanki çalışma hemen az önce ölmüş ve yerine aniden umutsuz bir “burada hayat yok” durumu ve aynı zamanda da “ebediyen kaybedilmişlik” tuzağı patlak vermiş gibi oluyordu. Bu kasvetli, çorak manzaranın özellikleri arasında, bilindik bir ayine sorgusuz sualsiz bir sadakat var gibiydi ki bu, benim ve analizin onun tüm dertlerinin suçlusu olduğumuza dair derin bir inanç olarak görülebilir.

R, dayanılmaz bir acı olarak tanımladığı bir durumda çaresiz ve yapayalnız görünüyordu. Bu koşullar altında benim orada mevcut olmadığını, tıpkı annesinin ölecek ve teyzesinin depresyonuyla yaptığı gibi, onu o yalıtılmış umutsuzluğa terk ettiğimi hissettiğinin çok farkındaydım. Zihnimde buna eşlik eden bir deneyim de annesinin ölümünün, annesini ve şimdi de beni, kızının yetiştirilmesi ve büyümesiyle ilgili tüm sorumluluktan haksız yere muaf tuttuğuna dair havada asılı duran bir inançtı. Yakınlığın içine gömüldüğünde ötekinin, şimdiki durumda benim, ona ne yapacağını söyleyemeyerek onu terk ettiğinden emin olduğumu hissettim. Benim deneyimim, onun eski yakınmalara teslim olduğu yönündeyken, onun buradaki deneyimi, benim ona karşı soğuk ve duyarsız olduğum yönündeydi.

Bu koşullar altında somutlaşma, üç boyutlu simgesel düşünce temelli gerçeklikten, hakikati ve gerçekliği yalnızca duyuşal yoğunluk bakımından açıklayan iki boyutlu somut deneyime doğru çöken dönüşümü içeriyor gibi görülebilir. Bu somut durumda, düşünmeye veya düşünmenin niteliklerini takdir etmeye yönelik hiçbir donanım yoktur. O zamanlar, deneyimlediğim sarsıcı kesintinin ilişki kurduğum kişinin üç boyutlu düşüncesinin iki boyutlu duyuşal deneyime geri dönmesiyle o kişinin aniden ortadan yok olmasına tanık oluşumdan kaynaklandığına inanıyordum. Bu dönüşüme dışarıdan tanık olmak nefes kesici ve şiddetliydi, ancak R'nin duyulara dayalı cezbedici bir Hakikatin onu baştan çıkarmasına gönüllü olabileceğini içten içe hissettim; bu, "hiçbir şey değişemez" inancının içindeki durağanlığın yerinde bir tanımıydı.

Dolayısıyla yakınlık dinamiklerine dair bu ilk görüş, hastam açısından çalışmamızın değerlendirilip üzerine düşünebileceği düşünce-temelli gerçeklikten, hiçbir düşüncenin mevcut olmadığı baskının ve acının somut duyuşal dünyasına bir geçişi içeriyordu. Bu bakış açısına göre, çökmüş ve yok olarak tanımlanan bir şekilde kaldığı müddetçe R, yetkin, özgün bir kendilik deneyimleyemezdi. Yakınlık, beni de ortadan yok oluşum üzerinden tanımlıyordu; ben ancak terk eden soğuk anne olarak deneyimlenebilirdim. İkimiz de annesinin felaketle sonuçlanan kaybıyla R'nin içine düşmüş olabileceği "kayıp dünyanın" tekrarına maruz kalmıştık.

Bu "kayıp dünya" deneyiminin, yakınlığın etkin olduğu anlarda gerçekleştiğine inanıyorum çünkü o anlarda benim deneyimim onunkini aynalıyordu. En iyi analitik çabalarım aniden aralıksız suçlama ve düşmanlıkla karşılaştığında, iç alanım çökerek tedirginlikle dolabiliyor, bu da kapasitemi bir süreliğine köreltip benim tedirgin bir sabırsızlık içinde debelenen katı biri olarak hissetmeme sebep olabiliyor. Ancak çöküşümden biraz mesafelenebildiğimde, bu durum hakkında düşünme kapasitesini yeniden kazanabiliyorum ki bu da elbette tedirginliğimi hazmetmek anlamına geliyor. Ben de somutlaştırmaya yenik düştüğümde, yalnızca somut bir işleyiş gösterdiğimde, bu yansıtımları kendimle ilgili hakikat olarak kabul ediyorum; yani, onun sıkıntısının suçunu üstleniyorum. Sadece zihinsel alanımı ve düşüncemi yeniden kazanabildiğim zaman bu acımasız suçlamayı, her ikimizi de durumun pürüzlü hakikati olan bu sert yansıtımlar tarafından parçalanmış ve tanımlanmış halde tutan